

svarte, at den var dem tilsendt fra Kjøbenhavn. Ved en bestemt Lejlighed i 1887, hvor jeg anlagde Retssag i Anledning af Beskyldningerne, erklærede den tiltalte tyske Redaktør, at han var bleven inspireret af en nu afdød dansk Forfatter. Endnu i 1900, da jeg skulde tale i Budapest, blev en Bagvaskelse af mig indsendt til Akademiet der af en Landsmand.

Da der i Halvtjerdserne ikke indtraadte nogen Forandring i den ugunstige Stemning imod mig hertilands, men Reaktionen tværtimod tilsyneladende tiltog, var Ophold i Danmark mig vanskeligt og pinligt. Fra 1873 tilbragte jeg omtrent Halvdelen af hvert Aar udenlands, og fra 1876 til 1883 havde jeg ikke mere fast Ophold i Danmark, om jeg end altid tilbragte en Maaned eller to her i Landet. I 1883 havde jeg Grund til at tro Misstemningen imod mig dæmpet og vendte tilbage. Men denne Tilbagevenden fandt dels Sted paa et højt ugunstigt Tidspunkt, gav dels Anledning til, at adskillige af de ledende blandt mine tidligere Tilhængere greb Lejligheden til paa en opsigtvækkende Maade at falde fra mig. Tidspunktet var ugunstigt, forsaavidt netop da Berg skilte sig fra Hørup og fra det literære Venstre for at stemple sig selv som Dansk i Modsætning til udanske Europæere. Det literære Frafald havde baade vanskeligt fremdragelige, personlige og mere almindelige Grunde, vel nærmest en Art Frygt for at jeg efter min Tilbagevenden vilde gøre mig for stærkt gjældende paa Andres Bekostning. Der gives en Art Mennesker, blandt Skribenter og Kunstnere især, til hvem en Person, der vil En ilde, blot behøver at sige: »Du véd, han vil gøre dig til sin Slave«, for at deres hele Velvilje slaar om til sin Modsætning, og for at de skal føle Trang til at lægge deres ubetingede Uafhængighed for Dagen — især maaske, naar dette ikke synes ufordelagtigt. Saaledes gik Firserne hen, uden at jeg vandt synderligt Jordsmon i Danmark. Det første Salg af mine Bøger var da endnu et Salg af omtrent 700 Eksemplarer. Kun en eneste Gang i mit Liv er det hændt mig at faa en Bog udsolgt i ét Oplag med det Samme. Det skete først i Aaret 1898, altsaa i mit 57de Aar med Bogen om Julius Lange. Ellers var det største Salg, jeg har haft, det af *Hovedstrømningernes* første Del, der kun behøvede fem Aar for at blive udsolgt i 1250 Eksemplarer. Andre af mine Bøger som *Danske Digtere*, *Søren Kierkegaard* og flere er ikke blevne udsolgte i fem og tyve Aar.

Under disse Forhold var jeg nærmest henvist til at faa mit Livsophold gennem mine Skrifers Salg i Udlandet. Men her mødte jeg den Hindring, der har haft stor Indflydelse paa mit Liv, at Danmark haardnakket har vægret sig ved at sikre de danske Forfattere Retten til at gøre sig deres Skrifter frugtbringende i Udlandet; ja Mangelen paa en literær Overenskomst har endog gjort mine Bøger til herreløst Gods, som man har kunnet tumle med efter Behag. I denne Vanskelighed vilde jeg økonomisk være bukket under, om ikke Landsmænd gennem en Aarrække ved privat Understøttelse havde bødet paa de Tab, Statens Hensynsløshed forvoldte mig.

I Begyndelsen af Halvtjerdserne begyndte jeg at lære mig Tysk, saaledes at jeg kunde skrive det fejlfrit, og omtrent fra Midten af hint Aarti har jeg haft min beskedne Plads i den tyske Literatur. I længere Tid nød jeg endog en vis Yndest, som jeg dog for en Del har mistet ved min Optræden i den sønderjydske Sag. I Østerrig opnaaede jeg vel omtrent fra Firsernes Begyndelse at blive vel anset. Paa Tysk blev jeg ikke lidet læst i Holland og Belgien. Fra 1885 af har jeg holdt offentlige Foredrag paa Fransk. Omtrent fra Midten af Firserne trængte jeg stærkt gennem i de slaviske Lande; jeg er blevet meget oversat paa Pølsk, Russisk og Czechisk. Ogsaa i Frankrig er mit Navn godt kendt. I England og Nordamerika er det især i det sidste Femaar lykkedes mig at vinde mange Læsere. Mine Bøger oversættes for Tiden meget stærkt paa Engelsk. Jeg er Æresmedlem af den russiske Forfatterforening, af den literære og kunstneriske Forening i Krakow, af The New Vagabond Club i London og af det nordamerikanske Videnskabsakademi.

Som et lidet betydende, men altid betegnende Vidnesbyrd om hvad Held, jeg udenfor Danmark har haft med mig, vil jeg nævne Navnene paa de Byer, i hvilke man har foranstaltet større eller mindre offentlige Festligheder for mig: Kjøbenhavn, Christiania, Stockholm, Helsingfors, Berlin, Wien,

Warszawa, St. Petersburg, Moskvá, Antwerpen, Prag, Budapest, Lemberg, London.

Udenfor Danmark har jeg efter Indbydelse holdt Foredrag i Christiania, Bergen, Gøteborg, Stockholm, Upsala, Helsingfors, Wiborg, Warszawa, Lemberg, Budapest, St. Petersburg, Moskvá, Berlin, Wien, Hamborg, Bremen, Karlsruhe, Mannheim, Darmstadt, Frankfurt am Main, Hanau, Mainz, Braunschweig, Posen og endnu flere Byer. Jeg har imidlertid aldrig holdt af at tale offentlig og har afslaaet det saa tit det var mig muligt.

En stor Glæde gjorde i Aaret 1899 det Gyldendalske Forlag mig ved sit Tilbud at foranstalte en Udgave af mine *S samlede Skrifter*. Ved den er jeg for første Gang bleven meget læst i Originalsproget, og det var mig overordenlig kjært saaledes at faa Anledning til at underkaste mit literære Livsværk et prøvende og ordnende Gennemsyn. Desværre overstiger Arbejdet ved sit Omfang — det kommer til at udgøre tolv Bind — ikke lidet hvad man havde formodet, men den, som gør sig bekendt dermed, vil deri have det nødvendige Grundlag til Bedømmelsen af meget, der i sin Tid forblev uforstaaet eller upaaagtet, fordi det ikke saas i Sammenhæng.

GEORG BRANDES

IDEER
AF
MULTATULI

Jeg kender meget faa Mennesker, der kan læse. Der bliver læst daarligt i Lande, hvor alle kan læse. Ingen Forfatter er klog nok til at begribe sine Læseres Dumhed.

Den kronede Intetheds Herredømme er til større Skade for Samfundet end det, man sædvanlig kalder for Forbrydelser. En Bjælke med Knaster og Splinter er nyttigere end raadent Træ, og Tigere gør mindre Skade end de hyide Myrer.

Grundsetninger anvender man for at kunne undlade at gøre noget ubehageligt, og bruger dem som nederdrægtige Paaskud for Pligtforsømmelse.

Naar en Hurtigløber brækker sit Ben, jubler alle de, der kryber af Sted.

Det er mærkeligt, at saa mange Mennesker tager sig den Frihed at sætte Børn i Verden. Jeg kender en Dyrpasser, der forstaar at omgaas Tigere. En af dem egner sig bedst til at passe Fugle. Selv den kunstige Fiskeavl har sine særlige Krav. Men Børn forstaar alle sig paa.

VED CARL MICHELSEN

CHR. CLAUSEN

UVILKAARLIG forestiller man sig Væggefulde af bemalet Lærred, naar man gaar hen for at se en retrospektiv Udstilling af en Malers samlede Produktion.

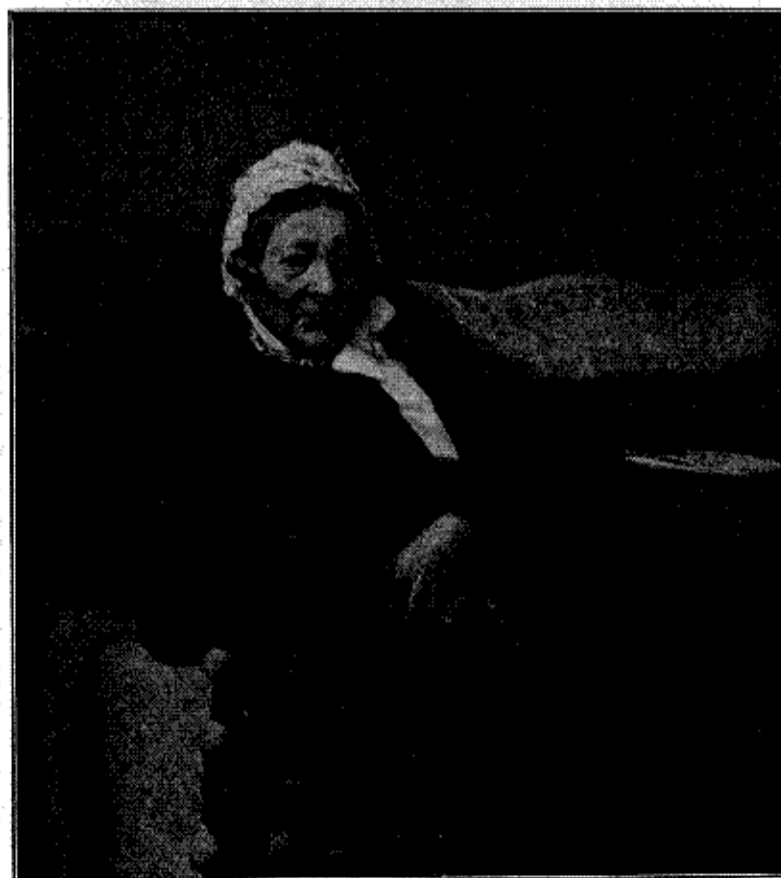
Men i saa Henseende bliver man skuffet, naar man staar overfor Chr. Clausens Udstilling. Den omfatter ca. 40 Billeder, og man har aldeles ikke Fornemmelsen af, at der er udeladt ret mange.

CHR. CLAUSEN

Naar man saa véd, at disse 40 Billeder repræsenterer 20 Aars Arbejde, bliver man endnu mere forundret — sligt er et sjældent Fænomen i vort lille Land, hvor Kunstnernes sædvanlige Frugtbarhed i Reglen yderligere bliver stimuleret ved Billedernes smaa Priser. Naa, det skal langtfra være nogen Bebrejdelse mod en Kunstner, at han ikke har indladt sig paa Masseproduktion, men i dette Tilfælde har man ikke Følelsen af, at det ringe Antal skyldes stor kunstnerisk Omhyggelighed, en pinlig Selvkritik og et anstrængt Arbejde — dertil er Udviklingen altfor lille i denne Kunst — snarere er Billedernes Tal blevet saa lille, fordi Energien var svag, Skaberevnen kun ringe. Dette er imidlertid beklageligt i et Tilfælde som her, hvor Talentet er saa utvivlsomt; thi ganske vist er Hr. Clausens Kunst ikke af dem, der sætter En ud af den daglige Ligevægt, den vil næppe faa En til at gaa lange Veje for at se den, men mere end et af hans Billeder vil kunne give stille og langvarig Glæde i den Stue, hvor det hænger.

Tidligst synes han at have interesseret sig for det nøgne Kvindelegemes Glans og Skønhed, og han har i sine Modelstudier givet ganske fortrefte-

PORTRÆT AF EN GAMMEL DAME